

IV

(Πληροφορίες)

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΠΡΟΕΡΧΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΛΟΙΠΑ ΟΡΓΑΝΑ ΚΑΙ
ΤΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Κοινή έκθεση για το 2015 του Συμβουλίου και της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή του
ανανεωμένου πλαισίου ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας (2010-2018)

(2015/C 417/03)

Το ανθρώπινο και κοινωνικό κεφάλαιο των νέων είναι ένα από τα μεγαλύτερα πλεονεκτήματα της Ευρώπης για το μέλλον. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της πρέπει να επενδύσουν στο δυναμικό που αντιπροσωπεύουν 90 εκατ. νέοι Ευρωπαίοι ως προς τις δεξιότητες, τη δημιουργικότητα και την πολυμορφία.

Η οικονομική κρίση έπληξε δριμύτατα τους νέους ανθρώπους. Διεύρυνε δε το χάσμα μεταξύ εκείνων που έχουν περισσότερες και εκείνων που έχουν λιγότερες ευκαιρίες. Ορισμένοι νέοι βρίσκονται όλο και περισσότερο αποκλεισμένοι από τον κοινωνικό και δημόσιο βίο. Ακόμη χειρότερα, ορισμένοι βρίσκονται σε κίνδυνο απεμπλοκής, περιθωριοποίησης ή ακόμα και βίαιης ριζοσπαστικοποίησης.

Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο η Επιτροπή και τα κράτη μέλη συνέχισαν τη συνεργασία κατά την περίοδο 2013-2015, με σκοπό τη βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων, την ένταξή τους στην αγορά εργασίας, καθώς και την κοινωνική τους ενσωμάτωση και συμμετοχή. Ενόψει του όλο και μεγαλύτερου κοινωνικοοικονομικού χάσματος, η πολιτική πρέπει να εξακολουθήσει να δίνει απαντήσεις στα βαθιά κοινωνικά προβλήματα που πολλοί νέοι αντιμετωπίζουν. Είναι αναγκαία η εξεύρεση βιώσιμων λύσεων για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων, την ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και την πρόληψη της βίαιης ριζοσπαστικοποίησης. Αυτή η επιδίωξη προϋποθέτει μια πιο συστηματική συνεργασία σε ένα φάσμα πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ και σε επίπεδο κρατών μελών, όπως π.χ. στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της αποφυγής των διακρίσεων, της κοινωνικής πολιτικής, της ιδιότητας του ενεργού πολίτη (συμπεριλαμβανομένης της ιδιότητας του πολίτη της Ένωσης) και της νεολαίας αλλά και του πολιτισμού, του αθλητισμού και της υγείας.

Κατά την περίοδο 2016-2018, το πλαίσιο συνεργασίας για τη νεολαία ⁽¹⁾ θα πρέπει να έχει ως στόχο να ενδυναμώσει περισσότερους και πιο διαφορετικούς νέους, ιδίως αυτούς που διατρέχουν κίνδυνο αποκλεισμού. Θα πρέπει να τους βοηθήσει να βρουν ποιοτικές θέσεις εργασίας και να συμμετέχουν στην κοινωνική ζωή. Η χρηματοδότηση της ΕΕ στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ θα συμπληρώσει την πολιτική συνεργασίας σχετικά με την απασχόληση των νέων, τις εθελοντικές δραστηριότητες και τη συμμετοχή στη δημοκρατική ζωή. Άλλα μέσα, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) και η Πρωτοβουλία για την απασχόληση των νέων (ΠΑΝ), θα παρέχουν χρηματοδότηση με στόχο την ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας και την ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου τους.

1. Εισαγωγή

Η ΕΕ τάσσεται υπέρ της απασχόλησης, της απασχολησιμότητας και της κοινωνικής ένταξης των νέων, ιδίως στο πλαίσιο της ατζέντας για την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις, της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και μέσω ταμείων της ΕΕ, όπως το Erasmus+, το ΕΚΤ και η ΠΑΝ.

Επιπλέον, η ΕΕ υποστηρίζει, συντονίζει και συμπληρώνει τις ενέργειες των κρατών μελών μέσω πλαισίου συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας σύμφωνα με τα άρθρα 6 και 165 της ΣΛΕΕ. Με το πλαίσιο συνεργασίας καλούνται η ΕΕ και τα κράτη μέλη να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες:

— να δημιουργήσουν περισσότερες και ίσες ευκαιρίες για όλους τους νέους στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας, και

(¹) Ψήφισμα του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2009, για ένα ανανεωμένο πλαίσιο ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας (2010-2018) (ΕΕ C 311 της 19.12.2009, σ. 1).

— να προωθήσουν την ενεργό συμμετοχή στα κοινά, την κοινωνική ένταξη και την αλληλεγγύη μεταξύ όλων των νέων.

Μέσω ενεργειών που περιλαμβάνουν τη συλλογή στοιχείων, την αμοιβαία μάθηση και το διάλογο με τη νεολαία, το πλαίσιο στηρίζει τη δράση σε οκτώ τομείς: εκπαίδευση και κατάρτιση, απασχόληση και επιχειρηματικό πνεύμα, υγεία και ευεξία, συμμετοχή, εθελοντικές δραστηριότητες, κοινωνική ένταξη, νεολαία και κόσμος, και δημιουργικότητα και πολιτισμός.

Η παρούσα έκθεση αξιολογεί την πρόοδο ως προς την επίτευξη των στόχων και των προτεραιοτήτων του πλαισίου συνεργασίας κατά την περίοδο 2013-2015, βάσει αξιολόγησης της κατάστασης των νέων και των μέτρων πολιτικής που λαμβάνονται τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών.

2. Οι νέοι Ευρωπαίοι σήμερα ⁽²⁾

Από το 2013 και μετά, οι συνέπειες της κρίσης εξακολούθησαν να έχουν έντονο αντίκτυπο στους νέους. Η μετάβαση από την παιδική ηλικία στην ενηλικίωση έχει γίνει πιο περίπλοκη και εξατομικευμένη, μια τάση που έχει αυξηθεί κατακόρυφα από το 2008. Αυτή η μετάβαση σηματοδοτείται από βασικές αλλαγές —από την εκπαίδευση στην εργασία, από την οικονομική εξάρτηση στη διαχείριση του προσωπικού προϋπολογισμού— και από την ανάγκη απόκτησης προσωπικής αυτονομίας, γεγονός που εκθέτει τους νέους στις μεταβαλλόμενες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνθήκες. Οι πολιτικές θα πρέπει να συνοδεύουν τους νέους στην πορεία τους αυτή και να τους βοηθούν να αναπτύξουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

Τα παρακάτω στοιχεία παρέχουν μια στιγμιαία αποτύπωση της κατάστασης των νέων 15-29 ετών ⁽³⁾.

Η σημερινή γενιά των νέων έχει λάβει καλύτερη μόρφωση από οποιαδήποτε άλλη ...

Οι δείκτες εκπαίδευσης καταδεικνύουν θετικές τάσεις. Μολονότι εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις σε ολόκληρη την ΕΕ, η πρόωρη αποχώρηση από το σχολείο σημειώνει πλέον μείωση ⁽⁴⁾.

Τα ποσοστά ολοκλήρωσης σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βελτιώθηκαν από 33,8 % το 2010 σε 37,9 % το 2014 ⁽⁵⁾. Ακόμη και αν το ποσοστό ανεργίας στην ΕΕ για τους αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αυξήθηκε, εξακολουθεί να είναι πολύ μικρότερο από ό,τι για τα άτομα με το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης. Ωστόσο, οι εν λόγω ομάδες μπορούν επίσης να βρεθούν αντιμέτωπες με υποαπασχόληση και με προσόντα που να υπερβαίνουν εκείνα που απαιτούνται για τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας.

Πολλοί νέοι δημιουργούν κοινωνικά δίκτυα που συνδυάζουν την παγκόσμια συνδεσιμότητα με τοπικές ρίζες: το 82 % συμμετείχε σε διαδικτυακά κοινωνικά δίκτυα το 2014. Οι νέοι συμμετέχουν σε νέες μορφές πολιτικής συμμετοχής, συχνά με τη χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης, αλλά τείνουν να ψηφίζουν λιγότερο από τις παλαιότερες γενιές. Παρ' όλα αυτά, πολλοί παραμένουν ενεργά μέλη της τοπικής κοινότητας τους· περίπου ένας στους δύο ανήκε σε μια τουλάχιστον οργάνωση το 2014· ο ένας στους τέσσερις είναι εθελοντής ⁽⁶⁾. Η εν λόγω διαφοροποιημένη εικόνα της συμμετοχής των νέων αποδυναμώνει τις τρέχουσες αντιλήψεις σχετικά με την έννοια της ιδιότητας του πολίτη.

... αλλά η κρίση έχει δημιουργήσει νέες διαιρέσεις

Πολλοί νέοι αγωνίζονται να βρουν ποιοτικές θέσεις εργασίας, γεγονός που παρεμποδίζει σοβαρά την πορεία τους προς την ανεξαρτησία. Παρά τη μείωση στα περισσότερα κράτη μέλη, ύστερα από την κορύφωση που παρουσίασε το 2013, η ανεργία των νέων παραμένει σοβαρό πρόβλημα: 8,7 εκατ. ευρωπαίοι νέοι δεν μπορούν να βρουν εργασία ⁽⁷⁾ και το ποσοστό αυτών που πλήττονται από μακροχρόνια ανεργία ή ακούσια μερική απασχόληση παραμένει υψηλό.

Συνολικά, 13,7 εκατ. νέοι είναι εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) ⁽⁸⁾. Σχεδόν 27 εκατ. αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Τα ποσοστά της φτώχειας είναι υψηλότερα για τους νέους από ό,τι για το σύνολο του πληθυσμού και η ακούσια μερική απασχόληση ή η παρατεταμένη έκτακτη απασχόληση εκθέτουν την παρούσα γενιά σε κίνδυνο μακροχρόνιας φτώχειας ⁽⁸⁾.

⁽²⁾ Για λεπτομερή στοιχεία και πηγές δεδομένων στα οποία βασίζεται η ανάλυση, βλέπε έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής SWD (2015) 169 σχετικά με την κατάσταση των νέων στην ΕΕ.

⁽³⁾ Εκτός εάν υπάρχει μνεία περί του αντιθέτου.

⁽⁴⁾ Δείκτης Eurostat «Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση», από 13,9 % το 2010 σε 11,1 % το 2014 για την ομάδα ηλικίας 18-24 ετών (υψηλά ποσοστά εξακολουθούν να υφίστανται, ιδίως στην Ισπανία, την Ιταλία, τη Μάλτα, την Πορτογαλία και τη Ρουμανία).

⁽⁵⁾ Eurostat, πληθυσμός ηλικίας 30-34 ετών με ολοκλήρωση τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

⁽⁶⁾ Έκτακτη έρευνα Ευρωβαρόμετρου 408, 2014.

⁽⁷⁾ Eurostat, 2014.

⁽⁸⁾ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, ΟΟΣΑ, 2014.

Αεργία, φτώχεια και αποκλεισμός δεν πλήττουν ομοιόμορφα. Τα άτομα που ξεκινούν τη ζωή με λιγότερες ευκαιρίες τείνουν να συσσωρεύουν μειονεκτήματα. Οι νέοι που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, οι νέοι με χαμηλές εκπαιδευτικές επιδόσεις ή οι νέοι με προβλήματα υγείας έχουν μεγαλύτερες πιθανότητες να γίνουν ΕΑΕΚ («NEET») ⁽⁹⁾. Η ανεργία των νέων που γεννήθηκαν στη χώρα από μετανάστες γονείς είναι σχεδόν 50 % υψηλότερη από ό,τι η ανεργία άλλων νέων στην ΕΕ ⁽¹⁰⁾.

Διευρύνεται το χάσμα μεταξύ, αφενός, των νέων που σπουδάζουν, πιστεύουν ότι θα βρουν θέση εργασίας και συμμετέχουν στην κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή και, αφετέρου, εκείνων με μικρή ελπίδα να ζήσουν μια δημιουργική ζωή και οι οποίοι διατρέχουν τον κίνδυνο αποκλεισμού και περιθωριοποίησης.

Οι εν λόγω διαιρέσεις απειλούν να υπονομεύσουν τον κοινωνικό ιστό και τη βιώσιμη μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη ⁽¹¹⁾. Η γήρανση του πληθυσμού της Ευρώπης καθιστά την ενσωμάτωση όλων των νέων (με παράλληλο σεβασμό της διαφορετικότητάς τους) ακόμη πιο αναγκαία και επείγουσα.

Οι νέοι που βρίσκονται στη λάθος όχθη δυσκολεύονται να εκφράσουν την πολιτική άποψή τους. Όσο λιγότερο μορφωμένοι ή λιγότερο συμμετέχοντες σε κοινωνικές δραστηριότητες, τόσο λιγότερο λαμβάνουν μέρος σε ψηφοφορίες, στον εθελοντισμό ή σε πολιτιστικές δραστηριότητες ⁽¹²⁾. Για παράδειγμα, οι ΕΑΕΚ έχουν λιγότερη εμπιστοσύνη στους δημόσιους θεσμούς και συμμετέχουν λιγότερο στις κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες από ό,τι οι ομόλογοί τους.

Καμία πολιτική από μόνη της δεν έχει τη λύση, αλλά όλες οι πολιτικές μπορούν να βοηθήσουν

Όλοι οι νέοι δικαιούνται να έχουν δικαίες και ίσες ευκαιρίες, αλλά για να επιτευχθεί αυτό απαιτούνται μακροπρόθεσμες επενδύσεις. Στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, η ΕΕ και τα κράτη μέλη της χρειάζεται να κινητοποιήσουν όλες τις πολιτικές που μπορούν να βελτιώσουν τις προοπτικές των νέων.

Για να μετατρέψει τα πρόσφατα σημάδια ανάκαμψης σε διαρκή και βιώσιμη ανάπτυξη, η ΕΕ έχει λάβει μέτρα για την προώθηση της δημιουργίας θέσεων εργασίας, της ανάπτυξης και των επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων των προσπαθειών για να βοηθήσει τους νέους να επανέλθουν σε ποιοτικές θέσεις απασχόλησης. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη μπορούν να στηρίξουν τις προσπάθειές τους στις «Έγγραφοι για τη Νεολαία» ⁽¹³⁾, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και το «Επενδυτικό σχέδιο για την Ευρώπη».

Οι θέσεις εργασίας είναι ζωτικής σημασίας, αλλά δεν αρκούν πάντα για τη διασφάλιση πλήρους ένταξης. Η εκπαίδευση και η κατάρτιση μπορούν να παρέχουν στους νέους τις δεξιότητες που απαιτούνται στην αγορά εργασίας και να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων και στην προώθηση της ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας. Η επείγουσα πρόκληση για την εκπαίδευση και την κατάρτιση σε όλη την ΕΕ είναι να πραγματοποιήσει επενδύσεις και να προβεί σε εκσυγχρονισμό αρκετά γρήγορα, ώστε να αξιοποιήσει το δυναμικό αυτό ⁽¹⁴⁾. Η πολιτική για τη νεολαία, που εφαρμόζεται εκτός της αίθουσας διδασκαλίας, μπορεί επίσης να βοηθήσει τους νέους να αποκτήσουν το σωστό συνδυασμό δεξιοτήτων, προκειμένου να προετοιμαστούν για τη ζωή και την εργασία.

Οι νέοι θα έπρεπε να μπορούν να μεγαλώνουν σε πλουραλιστικές κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς με βάση τις ευρωπαϊκές δημοκρατικές αξίες, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Για τη διαφύλαξη της ανεκτικότητας, της πολυμορφίας και του αμοιβαίου σεβασμού, η ευρωπαϊκή ατζέντα για την ασφάλεια συνεπάγεται ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της εξτρεμιστικής βίας και την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης, μεταξύ άλλων με την προώθηση της ένταξης και της συμμετοχής των νέων ⁽¹⁵⁾. Οι φετινές τρομοκρατικές επίθεσεις, αρχής γενομένης από το Παρίσι και την Κοπεγχάγη, δημιούργησαν νέα έκτακτη ανάγκη ως προς αυτές τις σύνθετες προκλήσεις. Στη διακήρυξη του Παρισιού του Μαρτίου του 2015, οι υπουργοί Παιδείας της ΕΕ και η Επιτροπή δεσμεύτηκαν να λάβουν περαιτέρω μέτρα προκειμένου να προστατευτούν οι ευρωπαϊκές αξίες.

3. Δράση της ΕΕ και των κρατών μελών κατά την περίοδο 2013-2015 ⁽¹⁶⁾

3.1. Δράση της ΕΕ: απασχόληση, ένταξη και συμμετοχή

Δράση σε όλους τους τομείς πολιτικής της ΕΕ

Η απασχόληση και η απασχολησιμότητα των νέων παρέμειναν κορυφαίες προτεραιότητες σε όλη την περίοδο 2013-2015.

⁽⁹⁾ «NEET», Eurofound, 2012 και ΟΟΣΑ, 2015.

⁽¹⁰⁾ *Indicators of immigrant integration -Settling in 2015* (Δείκτες σχετικά με την ένταξη των μεταναστών — Κατάσταση το 2015), κοινή μελέτη του ΟΟΣΑ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁽¹¹⁾ *In it together: why less inequality benefits all*, ΟΟΣΑ, Μάιος 2015.

⁽¹²⁾ Έκτακτη έρευνα Ευρωβαρόμετρου 408, 2014.

⁽¹³⁾ Σύσταση του Συμβουλίου για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (ΕΕ C 120 της 26.4.2013, σ. 1).

⁽¹⁴⁾ Κοινή έκθεση για την εκπαίδευση και την κατάρτιση του 2020, COM(2015) 408.

⁽¹⁵⁾ COM(2015) 185.

⁽¹⁶⁾ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλέπε το έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής [SWD(2015) 168] σχετικά με τα αποτελέσματα της ανοικτής μεθόδου συντονισμού στον τομέα της νεολαίας: http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm

Για να βελτιωθούν τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα, τα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα, στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, για τη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την προαγωγή της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με στόχο την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Οι προσπάθειές τους υποστηρίχθηκαν από το στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, καθώς και από το πρόγραμμα Erasmus+. Από το 2012, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης, τα κράτη μέλη αρχίζουν να θεσπίζουν μέτρα που επιτρέπουν στους νέους να αξιοποιήσουν στο έπακρο αυτά που μαθαίνουν εκτός του πλαισίου της τυπικής εκπαίδευσης.

Η ΕΕ και τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να μειώσουν την ανεργία των νέων με τη διευκόλυνση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία. Το 2013 εισήχθη το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία» ως ένα διαρθρωτικό πλαίσιο για να προσφέρει στους νέους θέση εργασίας, μαθητεία, πρακτική άσκηση ή συνεχή εκπαίδευση εντός περιόδου τεσσάρων μηνών από τη στιγμή που εξέρχονται από την εκπαίδευση ή καθίστανται άνεργοι. Το ΕΚΤ και η ΠΑΝ δέσμευσαν τουλάχιστον 12,7 δισεκατ. ευρώ για την ενεργοποίηση και την απασχόληση των νέων. Από το 2014 έως το 2020 θα διατεθούν περίπου 27 δισεκατ. ευρώ ως χρηματοδότηση του ΕΚΤ για μέτρα στον τομέα της εκπαίδευσης. Οι νέοι θα επωφεληθούν επίσης έμμεσα από περίπου 11 δισεκατ. ευρώ ως χρηματοδότηση του ΕΚΤ για άλλες πρωτοβουλίες, όπως ο εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών απασχόλησης ή η υποστήριξη της αυτοαπασχόλησης. Δράσεις στο πλαίσιο της ΠΑΝ αναμένεται να ενισχύσουν τη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων θεσμικών οργάνων και υπηρεσιών για να βοηθήσουν ιδίως τους ΕΑΕΚ με ολοκληρωμένο τρόπο.

Από το 2013, η Ευρωπαϊκή Συμμαχία για Θέσεις Μαθητείας έχει αντλήσει στήριξη από τον ιδιωτικό τομέα, ενώ, από το 2014, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα πλαίσιο ποιότητας για την πρακτική άσκηση ⁽¹⁷⁾ έχει σκοπό να διευκολύνει τη μάθηση υψηλής ποιότητας και δίκαιες συνθήκες εργασίας. Η Επιτροπή βελτίωσε την ενημέρωση των νέων που αναζητούν εργασία στο πλαίσιο του συστήματος EURES για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την προσφορά θέσεων εργασίας και δρομολόγησε το πρόγραμμα «Η πρώτη σας θέση εργασίας μέσω του EURES» για να βοηθήσει τους νέους να βρουν θέση εργασίας στο εξωτερικό.

Σε συνέχεια της ευρωπαϊκής ατζέντας για την ασφάλεια και της δήλωσης του Παρισιού, τα κράτη μέλη ανέλαβαν τη δέσμευση να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την προώθηση της ένταξης και της συμμετοχής όλων των νέων στην κοινωνία. Μέσω δράσεων, όπως η ευρωπαϊκή εβδομάδα για τους νέους, η Επιτροπή κινητοποίησε την κοινωνία των πολιτών να εργαστεί για την ένταξη, τη συμμετοχή στα κοινά και το διαπολιτισμικό διάλογο. Όλοι αυτοί οι τομείς θα έχουν μεγαλύτερη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Erasmus+. Οι προσπάθειες αυτές συμπληρώνουν το έργο του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ-δικτύου για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN), το οποίο τονίζει τον προληπτικό ρόλο της εκπαίδευσης και της διδασκαλίας της κριτικής σκέψης και των δημοκρατικών αξιών στην αντιμετώπιση της ριζοσπαστικοποίησης. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή υπογράμμισε τη σημασία της ενθάρρυνσης των νέων να επεξεργάζονται με κριτικό πνεύμα τις εξτρεμιστικές ιδέες ⁽¹⁸⁾ και τόνισε το δυναμικό του προγράμματος Erasmus+ ως προς την υποστήριξη της μαθησιακής κινητικότητας και των συμπράξεων μεταξύ φορέων, οι οποίες τελικώς μπορούν να βοηθήσουν τους νέους να αναπτύξουν αντιστάσεις σε εξτρεμιστικές απόψεις ⁽¹⁹⁾.

Ειδικές δράσεις στον τομέα της πολιτικής για τη νεολαία

Η συνεργασία της ΕΕ επικεντρώθηκε στην κοινωνική ένταξη και χειραφέτηση των νέων, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε δικαιώματα και πολιτική συμμετοχή. Το Συμβούλιο απηύθυνε έκκληση για μεγαλύτερη συνεισφορά της πολιτικής για τη νεολαία στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και επιβεβαίωσε την πρόθεσή του να συμπεριλάβει καλύτερα τους ΕΑΕΚ και να προωθήσει την επιχειρηματικότητα των νέων.

Η εργασία των νέων κατέχει υψηλή θέση στην ατζέντα της ΕΕ για τη νεολαία από το 2013. Μελέτη της Επιτροπής κατέδειξε την αξία της εργασίας των νέων για τους νέους σε διάφορες πτυχές της ζωής τους ⁽²⁰⁾ και, το 2015, η Δεύτερη Ευρωπαϊκή Συνέλευση σχετικά με τις Κοινωνικομορφωτικές Δραστηριότητες για τους Νέους προσδιόρισε τις πλέον επείγουσες προκλήσεις και απηύθυνε έκκληση για μια ευρωπαϊκή ατζέντα για την απασχόληση των νέων ⁽²¹⁾. Επιπλέον, το Συμβούλιο κάλεσε την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποβάλει πρόταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με τις δραστηριότητες για τους νέους, υπό το φως των αποτελεσμάτων των σχετικών μελετών και των εργασιών της ομάδας εμπειρογνομώνων.

Λαμβανομένων υπόψη των ανησυχιών σχετικά με την απομάκρυνση των νέων από τις παραδοσιακές μορφές συμμετοχής, η Επιτροπή συγκέντρωσε στοιχεία ⁽²²⁾ που αποδεικνύουν ότι εξακολουθούν να επιθυμούν να συμμετέχουν, αλλά ότι ζητούν περισσότερους και διαφορετικούς διαύλους συμμετοχής. Η πρόκληση για τους διαμορφωτές πολιτικής θα είναι να καθορίσουν ποιος είναι ο καλύτερος τρόπος απόκρισης. Το ψήφισμα του Συμβουλίου του 2015 σχετικά με την ενθάρρυνση της πολιτικής συμμετοχής των νέων στο δημοκρατικό βίο στην Ευρώπη παρέχει ένα πλαίσιο προς απάντηση στην πρόκληση αυτή.

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 88 της 27.3.2014, σ. 1.

⁽¹⁸⁾ COM(2013) 941 «Πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης που οδηγεί στην τρομοκρατία και στο βίαιο εξτρεμισμό: ενίσχυση της ενωσιακής απόκρισης».

⁽¹⁹⁾ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

⁽²⁰⁾ Μελέτη σχετικά με το θέμα *Value of youth work in the EU*, 2014. Εκθέσεις της ομάδας εμπειρογνομώνων σχετικά με το δυναμικό δημιουργικότητας και καινοτομίας των νέων και ποιοτικές προσεγγίσεις στον τομέα της εργασίας των νέων.

⁽²¹⁾ <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

⁽²²⁾ Μελέτη σχετικά με το θέμα *Youth participation in democratic life*, 2013.

Από την πολιτική στην αλλαγή επιτόπου: Το πρόγραμμα Erasmus +

Το 2014 η ΕΕ ξεκίνησε το πρόγραμμα Erasmus+ για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό. Με προϋπολογισμό 14,7 δισεκατ. ευρώ για την περίοδο έως το 2020, το Erasmus+ υποστηρίζει τη μαθησιακή κινητικότητα τεσσάρων εκατ. νέων και εκπαιδευτών, με το 10 % του προϋπολογισμού να προορίζεται για δραστηριότητες των νέων, που χρηματοδοτεί 400 000 συμμετέχοντες κατ' εκτίμηση σε ανταλλαγές νέων και 100 000 στην «Ευρωπαϊκή εθελοντική υπηρεσία των νέων» (EET). Το ποσό αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 80 % της χρηματοδότησης σε σύγκριση με το προηγούμενο πρόγραμμα «Νεολαία σε δράση».

Το πρόγραμμα Erasmus+ συνδέει καλύτερα την πολιτική και το πρόγραμμα από ό,τι στο παρελθόν. Χρηματοδοτεί στρατηγικές εταιρικές σχέσεις μεταξύ παρόχων εκπαίδευσης, ενισχύοντας τη διατομεακή συνεργασία. Το Youthpass ⁽²³⁾ εξακολούθησε να στηρίζει την αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης: οι εθνικές μονάδες συντονισμού για το πρόγραμμα «Νεολαία» εξέδωσαν σχεδόν 250 000 πιστοποιητικά από την έναρξή του. Για να διευρύνει τον αντίκτυπο του πιστοποιητικού Youthpass, το Συμβούλιο πρότεινε να καθιερωθεί και σε άλλους τομείς και να υποστηριχθεί η χρήση εθνικών μέσων αναγνώρισης με βάση αυτό το πιστοποιητικό.

Διεύρυνση της προσέγγισης

Με τη χρήση μέσων τόσο ηλεκτρονικών όσο και άλλων, η Επιτροπή ανέλαβε την υποχρέωση να ενημερώνει καλύτερα τους νέους σχετικά με τις ευκαιρίες που παρέχονται από τις πολιτικές και τα προγράμματα της ΕΕ. Ακόμη πιο σημαντικό είναι το γεγονός ότι επιδίωξε να ακουστούν οι γνώμες και οι ιδέες τους. Με 1,5 εκατ. επισκέπτες το 2014, η Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη για τη Νεολαία έχει καταστεί ο πυλώνας των δραστηριοτήτων αυτών, με τη διαφήμιση των ευκαιριών για το διασυνοριακό εθελοντισμό και τη σύνδεση με πληροφορίες του δικτύου EURES σχετικά με τις προσφορές πρακτικής άσκησης στη θέση εργασίας. Το 2015, η Επιτροπή περισυνέλεξε ιδέες από τους νέους σε «εργαστήρια ιδεών» κατά την ευρωπαϊκή εβδομάδα νεολαίας, που συνολικά συγκέντρωσε 137 000 άτομα σε εκδηλώσεις και 1,2 εκατ. άτομα από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Η Επιτροπή θα βελτιώσει περαιτέρω το σχεδιασμό και τη λειτουργικότητα της ευρωπαϊκής δικτυακής πύλης της νεολαίας και άλλες διαδικτυακές πλατφόρμες. Θα συνεργαστεί στενότερα με δίκτυα σε άμεση επαφή με τους νέους, όπως το δίκτυο Eurodesk με 1 200 ειδικούς της πληροφόρησης.

3.2. Ενέργειες των κρατών μελών

Τα κράτη μέλη όλο και περισσότερο επιδιώκουν εγκάρσιες πολιτικές για τη νεολαία, με την απασχόληση, την κοινωνική και πολιτική τους ένταξη ως πρωταρχικά μελήματα. Έχουν ληφθεί πολλά μέτρα για την ενσωμάτωση των νέων στην αγορά εργασίας, συχνά ως μέρος προγραμμάτων εγγυήσεων για τη νεολαία τα οποία υποστηρίζονται από πόρους της ΕΕ που είναι διαθέσιμοι στο πλαίσιο του ΕΚΤ και της ΠΑΝ. Επιπλέον, 18 μικρής κλίμακας πιλοτικά έργα πραγματοποιήθηκαν το 2014 με την άμεση υποστήριξη της Επιτροπής. Όλα τα κράτη μέλη υπέβαλαν σχέδια Υλοποίησης των Εγγυήσεων για τη Νεολαία. Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή τους αξιολογείται στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Τα περισσότερα κράτη μέλη επέλεξαν οργανώσεις νεολαίας, ενώ τα δύο τρίτα επέλεξαν υπηρεσίες νέων για να συμμετέχουν στις εταιρικές σχέσεις που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των «Εγγυήσεων για τη νεολαία».

Σε απάντηση προς τις ανησυχίες σχετικά με τον αυξανόμενο κοινωνικό αποκλεισμό των νέων, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έλαβαν μέτρα για να ενισχύσουν την ένταξη των ΕΑΕΚ. Τα περισσότερα κράτη μέλη ανέλαβαν να βελτιώσουν την πρόσβαση των νέων σε ποιοτικές υπηρεσίες και το 80 % υποστήριξε δραστηριότητες για τους νέους και κέντρα για τη νεολαία. Ωστόσο, οι δραστηριότητες για τους νέους έχουν υποστεί περικοπές του προϋπολογισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη ⁽²⁴⁾, ενώ η όλο και μεγαλύτερη αύξηση του ποσοστού των νέων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και αποκλεισμού αυξάνει τη ζήτηση για παρέμβαση.

Ως προς τη συμμετοχή, 27 κράτη μέλη έχουν αναπτύξει μηχανισμούς διαλόγου με τους νέους. 25 κράτη μέλη παρείχαν δημόσια υποστήριξη για τις οργανώσεις νεολαίας και δύο τρίτα προώθησαν τη χρήση διαδικτυακών μέσων ενημέρωσης και παρείχαν περισσότερες ευκαιρίες για συζήτηση. Παρόλο που τα κράτη μέλη επιδίωξαν τη συμμετοχή των νέων σε όλο το κοινωνικοοικονομικό φάσμα, δεδομένης της μόνιμα χαμηλότερης συμμετοχής σε ορισμένες ομάδες, οι διαμορφωτές πολιτικής σε όλα τα επίπεδα μπορούν ακόμη να κάνουν περισσότερα για τη συμμετοχή των υποεκπροσωπούμενων ομάδων.

4. Διακυβέρνηση και εφαρμογή του πλαισίου συνεργασίας για τη νεολαία κατά την περίοδο 2013-2015

Οι εκθέσεις των κρατών μελών σχετικά με την εφαρμογή του πλαισίου συνεργασίας παρέχουν μια σταθερή βάση για τη συνέχιση της συνεργασίας της ΕΕ για τη νεολαία. Το πλαίσιο συνέβαλε στην προώθηση εθνικών προγραμμάτων για τη νεολαία και της διατομεακής συνεργασίας για την υποστήριξη των νέων, σε συνδυασμό με τα κατάλληλα αποδεικτικά στοιχεία και την ανταλλαγή εμπειριών.

⁽²³⁾ Το Youthpass είναι ένα εργαλείο για την αναγνώριση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης στον τομέα της νεολαίας· χρησιμοποιείται για έργα που χρηματοδοτούνται από το σκέλος «Νεολαία» του Erasmus+.
<https://www.youthpass.eu/en/youthpass/>

⁽²⁴⁾ Μελέτη σχετικά με την Αξία της εργασίας των νέων στην ΕΕ, 2014.

Για να καταστήσουν αποτελεσματικότερη την εφαρμογή του πλαισίου, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να βελτιώσουν την ανταλλαγή των σχετικών δεδομένων και άλλα στοιχεία εκτός του τομέα της νεολαίας. Ταυτόχρονα, τα κράτη μέλη θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν τους μηχανισμούς αυτούς ως βάση για πιο προσανατολισμένες στο αποτέλεσμα πολιτικές για τη νεολαία. Και οι δύο θα πρέπει να στηρίζουν τη συμπερίληψη νέων θεμάτων σε άλλες πολιτικές. Σε επίπεδο ΕΕ, η αμοιβαία μάθηση μπορεί να διαφοροποιείται, για παράδειγμα, με τη δημιουργία πρόσθετων ευκαιριών για την εκμάθηση μέσω ομοτίμων προσαρμοσμένη στις διάφορες ανάγκες των κρατών μελών. Ο διαρθρωμένος διάλογος με τους νέους θα πρέπει να είναι πιο περιεκτικός.

Οι κύριες δραστηριότητες και μέσα εξετάζονται λεπτομερώς κατωτέρω.

Το πλαίσιο ως ρυθμιστής της ατζέντας

Το πλαίσιο έδωσε ισχυρή ώθηση στα εθνικά προγράμματα για τη νεολαία. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν αναλάβει πρωτοβουλίες ή δημιουργήσει εργαλεία στον τομέα αυτό από το 2010. Κατά τα δύο τρίτα, το πλαίσιο ενίσχυσε τις προτεραιότητες της εθνικής πολιτικής για τη νεολαία και κατά το ένα τρίτο επηρέασε το τοπικό και περιφερειακό επίπεδο. 11 κράτη μέλη επαναπροσανατόλισαν την εθνική τους πολιτική για τη νεολαία σύμφωνα με το πλαίσιο.

Το πλαίσιο ενθάρρυνε τη διατομεακή συνεργασία. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν θεσμοθετημένους μηχανισμούς προκειμένου να εξασφαλίζεται η διατομεακή προσέγγιση της πολιτικής για τη νεολαία, όπως ενδοϋπηρεσιακές δομές και τακτικές διυπουργικές συνεδριάσεις.

Το πρώτο πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ για τη Νεολαία (2014-2015) του Συμβουλίου είχε στόχο την προώθηση της εφαρμογής του πλαισίου και τα περισσότερα κράτη μέλη έλαβαν μέρος στις δραστηριότητές του. Είκοσι τρία έκριναν ότι το πρόγραμμα εργασίας πέτυχε το στόχο του και εξέφρασε ικανοποιητικά τις εθνικές προτεραιότητες, ενώ ορισμένα επισημάναν κινδύνους μη συνεκτικών ή παράλληλων προσεγγίσεων στο πλαίσιο των εννέα ετών.

Τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής: ποσοτικές και ποιοτικές εξελίξεις

Η κατάσταση των νέων στην ΕΕ μετράται τακτικά με βάση πίνακα 41 δεικτών σχετικά με τις συνθήκες που επηρεάζουν τους νέους ⁽²⁵⁾. Τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο τους δείκτες αυτούς, ακόμη και αν αυτό δεν έχει αποφέρει ως τώρα συστηματική προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα πολιτική για τη νεολαία.

Οι δείκτες και τα περαιτέρω στοιχεία από τη Eurostat, το Eurofound και την εταιρική σχέση μεταξύ της Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης, ιδίως με την ανάλυση του ομίλου ερευνητών για την ευρωπαϊκή νεολαία (PEYR), θα βοηθήσει τα κράτη μέλη και την Επιτροπή να διακρίνουν τις νέες τάσεις και να προσαρμόσουν τις προτεραιότητες ανάλογα.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να ανταλλάσσουν τα εν λόγω στοιχεία — πέρα από το πεδίο εφαρμογής της πολιτικής για τη νεολαία — με όσους εργάζονται με τους νέους. Σε επίπεδο ΕΕ, η νέα παρακολούθηση νέων ⁽²⁶⁾ παρέχει φιλική προς τον χρήστη ηλεκτρονική πρόσβαση στα δεδομένα. Από το 2016 ένα νέο πρόγραμμα με τίτλο «Νεολαία» θα παρέχει επικαιροποιημένες πληροφορίες για τις εθνικές πολιτικές, τη νομοθεσία και προγράμματα στον τομέα της νεολαίας. Αυτό το πρόγραμμα θα συμπληρωθεί με ένα νέο πλαίσιο δεικτών για την παρακολούθηση των «Εγγυήσεων για τη νεολαία», για το οποίο τα πρώτα δεδομένα θα πρέπει να αναμένονται στα τέλη του 2015.

Αμοιβαία μάθηση: ανταλλαγή εμπειριών

Τα κράτη μέλη έχουν ανταλλάξει εμπειρίες, κυρίως μέσω της συμμετοχής σε ομάδες εμπειρογνομώνων. Κατά την περίοδο 2013-2015, οι εμπειρογνομώνες εξέτασαν τρόπους για την υποστήριξη των δυνατοτήτων δημιουργικότητας και καινοτομίας των νέων, τη συμβολή της εργασίας των νέων στην προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι κατά την περίοδο της κρίσης και την ποιότητα της εργασίας των νέων. Τα αποτελέσματα τροφοδότησαν τις εργασίες στο Συμβούλιο καθώς και τις συζητήσεις στο φόρουμ για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και τη νεολαία ⁽²⁷⁾. Η έκθεση του 2015 σχετικά με την ποιότητα της εργασίας των νέων ⁽²⁸⁾ παρείχε στοιχεία για τα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της εργασίας των νέων για την εξασφάλιση συνεκτικών κοινωνιών ⁽²⁹⁾, πράγμα που υπογράμμισε την ανάγκη για ένα εργαλείο αναφοράς και καθοδήγησης σχετικά με την ποιότητα των εθνικών οργανώσεων για την εργασία των νέων.

Επίσης, τα κράτη μέλη αντάλλαξαν εμπειρίες μέσω δραστηριοτήτων που διοργανώνονται υπό μορφή συμπράξεων μεταξύ της Επιτροπής και του Συμβουλίου της Ευρώπης· μικρότερες ομάδες κρατών μελών διοργάνωσαν ειδικές ανταλλαγές για θέματα κοινού ενδιαφέροντος, όπως η τοπική εργασία νέων.

⁽²⁵⁾ SEC(2011) 401.

⁽²⁶⁾ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

⁽²⁷⁾ Ψήφισμα του Συμβουλίου σχετικά με πρόγραμμα εργασιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη νεολαία για την περίοδο 2014-2015, 20 Μαΐου 2014.

⁽²⁸⁾ Οι ποιοτικές δραστηριότητες για τους νέους — ένα κοινό πλαίσιο για την περαιτέρω ανάπτυξη της εργασίας στον τομέα της νεολαίας, http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf.

⁽²⁹⁾ Μάιος του 2015.

Για να αξιοποιηθεί στο έπακρο τις διάφορες δραστηριότητες αμοιβαίας μάθησης, το επόμενο πρόγραμμα εργασίας θα πρέπει να περιλαμβάνει την ανάπτυξη ενός ευέλικτου πλαισίου για να διευκολυνθεί η πρόσβαση στις πληροφορίες και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων. Θα πρέπει επίσης να ενθαρρύνει το συνυπολογισμό των πορισμάτων και να βοηθά στην ανεύρεση εταιρών με κοινά συμφέροντα.

Διαρθρωμένος διάλογος: αύξηση της προσέγγισης και εδραίωση του διαλόγου στο πλαίσιο της ατζέντας πολιτικής

Ο διαρθρωμένος διάλογος της ΕΕ μεταξύ των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, των νέων και των εκπροσώπων τους θεωρείται ευρέως ως ένα πολλά υποσχόμενο εργαλείο για τη διαβούλευση με τους νέους. Ο πρώτος 18μηνος κύκλος, ο οποίος έληξε το 2011, συνέβαλε στη διαμόρφωση των επακόλουθων πρωτοβουλιών της ΕΕ για την ανεργία των νέων. Την περίοδο 2013-2015 στο πλαίσιο του διαλόγου εξετάστηκαν η κοινωνική ένταξη και χειραφέτηση των νέων και οι συστάσεις του διαβιβάστηκαν στη συνέχεια στο Συμβούλιο.

Ο διαρθρωμένος διάλογος έχει εξελιχθεί από το 2013 και είναι καλύτερα ενταγμένος στην ατζέντα της πολιτικής για τη νεολαία. Ο αριθμός των συμμετεχόντων έχει υπερδιπλασιαστεί και περίπου 40 000 νέοι απάντησαν κατά τη διάρκεια του τελευταίου κύκλου, πολλοί από αυτούς εξ ονόματος μεγαλύτερων ομάδων. Επίσης, οι εθνικές διαδικασίες διαλόγου προσαρμόζονται στο διάλογο αυτό και αρχίζουν να δημιουργούνται.

Ο διαρθρωμένος διάλογος δεν έχει εκπληρώσει ακόμη πλήρως το δυναμικό του: εξακολουθεί να μην προσεγγίζει μια ευρύτερη ομάδα νέων με λιγότερες ευκαιρίες και ασθενέστερη πολιτική φωνή. Η Επιτροπή ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση μέσω επιδοτήσεων του Erasmus+ για την υποστήριξη των εθνικών προσπαθειών και ενός διαδικτυακού εργαλείου διαβούλευσης που δρομολογήθηκε το 2014. Μια περαιτέρω πρόκληση είναι η παρακολούθηση της συμπερίληψης των αποτελεσμάτων του διαλόγου στην ενωσιακή και την εθνική πολιτική. Τέλος, προς το συμφέρον της λογοδοσίας και για να ενθαρρυνθούν οι νέοι να παραμείνουν ενεργοί, οι υπεύθυνοι για τη χάραξη των πολιτικών σε όλα τα επίπεδα θα πρέπει να παρέχουν καλύτερη ενημέρωση στις απαντήσεις τους μέσω της ευρωπαϊκής δικτυακής πύλης της νεολαίας και των εθνικών ομάδων εργασίας. Τα πορίσματα της έκθεσης της ΕΕ για τη Νεολαία του 2015 και της συνεχιζόμενης ενδιάμεσης αξιολόγησης του κοινοτικού πλαισίου συνεργασίας για τη νεολαία, μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για μελλοντικές βελτιώσεις του διαρθρωμένου διαλόγου.

5. Η μελλοντική πορεία της συνεργασίας της ΕΕ για τη νεολαία (2016-2018)

Ίσες ευκαιρίες εκπαίδευσης, απασχόλησης και συμμετοχής σε κοινωνίες χωρίς αποκλεισμούς

Με βάση τις πολιτικές προτεραιότητες της ΕΕ, οι εκθέσεις των κρατών μελών για την εφαρμογή του πλαισίου, τα δεδομένα και τα στοιχεία που συλλέγονται, ο μελλοντικός κύκλος εργασιών του πλαισίου συνεργασίας θα πρέπει να δώσει προτεραιότητα στα εξής:

- ενίσχυση της κοινωνικής ενσωμάτωσης όλων των νέων, λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές ευρωπαϊκές αξίες·
- μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των νέων στο δημοκρατικό και δημόσιο βίο στην Ευρώπη·
- ευκολότερη μετάβαση των νέων από τη νεαρή ηλικία στην ενήλικη ζωή, με ιδιαίτερη έμφαση στην ένταξη στην αγορά εργασίας.

Σε ό,τι αφορά αυτές τις προτεραιότητες, και ενώ τα κράτη μέλη και η δράση της Επιτροπής πρέπει να απευθύνεται προς όλους τους νέους, ιδιαίτερη έμφαση πρέπει να δοθεί στις ακόλουθες ομάδες:

- τους νέους που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο περιθωριοποίησης,
- τους νέους είτε εκτός απασχόλησης είτε εκτός εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ),
- τους νέους που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών, συμπεριλαμβανομένων των νεοαφιχθέντων μεταναστών και των νέων προσφύγων.

Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα αναλάβουν δράση σε αυτούς τους τομείς, μεταξύ άλλων μέσω του προγράμματος εργασιών της ΕΕ για τη νεολαία, των μέσων του πλαισίου και της συνεργασίας με άλλες πολιτικές, κατά περίπτωση, για την προώθηση:

- της κοινωνικής ένταξης και πρακτικών ευαισθητοποίησης για την προσέγγιση νέων από διαφορετικά υπόβαθρα, ιδίως για όσους βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, για την εξασφάλιση της πλήρους συμμετοχής τους σε κοινωνικές και πολιτικές δραστηριότητες,
- της ικανότητας της εργασίας των νέων, των οργανώσεων και των δικτύων νεολαίας να δρουν ως δυνάμεις ένταξης μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής, του εθελοντισμού και της κινητοποίησης των νέων για την επιδίωξη θετικών κοινωνικών αλλαγών στις κοινότητες,
- της αναγνώρισης της ποιοτικής εργασίας για τους νέους, με την οικοδόμηση των ικανοτήτων τους για ευαισθητοποίηση και της προσαρμοστικότητάς τους στις διαφαινόμενες κοινωνικές, συμπεριφορικές και τεχνολογικές μεταβολές,
- νέων μορφών συμμετοχής σε δημοκρατικές διαδικασίες και πρόσβαση σε πολιτική διαδικασία λήψης αποφάσεων μέσω τόσο διαδικτυακών όσο και μη διαδικτυακών εργαλείων,

- εξελισσόμενων απαιτήσεων δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της ιθαγένειας, των μέσων ενημέρωσης και του ψηφιακού γραμματισμού, της κρίσιμης απόφασης και της διαπολιτισμικής κατανόησης,
- της πρόσβασης των νέων στα θεμελιώδη δικαιώματά τους και στην πρακτική της μη διάκρισης και τη διαπολιτισμική κατανόηση, και
- του εθελοντισμού, μεταξύ άλλων μέσω προγραμμάτων της ΕΕ, όπως η ΕΕΥ και η νέα πρωτοβουλία εθελοντών ανθρωπιστικής βοήθειας της ΕΕ, ως μέσων που συνδυάζουν τη μάθηση με την ενασχόληση με τα κοινά ⁽³⁰⁾-της μεγαλύτερης συμπληρωματικότητας μεταξύ εθνικών και διεθνών παραγόντων για την κλιμάκωση των διασυνοριακών εθελοντικών δραστηριοτήτων και την καλύτερη σύνδεση του εθνικού εθελοντισμού με την ΕΕΥ.

Με βάση αυτές τις προτεραιότητες, ο διαρθρωμένος διάλογος της ΕΕ με τους νέους θα πρέπει να προωθεί την ένταξη όλων των νέων σε ανεκτικές, ποικιλόμορφες και δημοκρατικές κοινωνίες. Ο επόμενος διάλογος πρέπει να απευθυνθεί σε πολύ ευρύτερο κοινό ομάδων νέων, ιδίως εκείνων που δεν έχουν συμμετάσχει μέχρι στιγμής στο διάλογο, μεταξύ άλλων με τη χρήση απλούστερων μέσων συμμετοχής προσαρμοσμένων στις ανάγκες και τις συνήθειες των νέων.

Η πολιτική για τη νεολαία σε μια ευρύτερη ατζέντα της ΕΕ

Η πολιτική για τη νεολαία δεν μπορεί να λειτουργεί σε απομόνωση. Η συνεργασία και η συμπληρωματικότητα με άλλες πολιτικές, όπως η απασχόληση, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η υγεία και ευεξία, ο πολιτισμός, τα ψηφιακά μέσα, η βιώσιμη ανάπτυξη, η συμμετοχή στα κοινά και ο αθλητισμός έχουν ζωτική σημασία.

Το πλαίσιο συνεργασίας μπορεί να στηρίξει την εν λόγω συνεργασία μέσω των μηχανισμών του. Μέσω του προγράμματος εργασίας της ΕΕ, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν περαιτέρω και να βελτιώσουν τις διατομεακές δομές και μεθόδους εργασίας. Αυτό συμβάλλει στην επίτευξη των συνολικών στόχων στον τομέα της νεολαίας: τη δημιουργία περισσότερων και ίσων ευκαιριών για όλους τους νέους στον τομέα της εκπαίδευσης και στην αγορά εργασίας και την προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, της κοινωνικής ένταξης και της αλληλεγγύης μεταξύ όλων των νέων.

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της νεολαίας θα πρέπει να αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης ατζέντας για τους νέους. Για να έχουν πραγματικό αντίκτυπο, οι αρμόδιοι για τη χάραξη πολιτικής σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών πρέπει να συνεργαστούν με τους αρμόδιους επαγγελματίες, παρόχους υπηρεσιών, εκπαιδευτές και επιχειρήσεις σε τοπικό επίπεδο για την κινητοποίηση πόρων και χρηματοδότησης, ώστε να επιτευχθεί η κρίσιμη μάζα των νέων. Θα πρέπει να προσπαθήσουν να προσφέρουν καινοτόμους λύσεις για την αντιμετώπιση των σύνθετων φαινομένων, όπως η περιθωριοποίηση, ο κοινωνικός αποκλεισμός και η έλλειψη συμμετοχής.

Τέλος, υπάρχει επείγουσα ανάγκη για αναβάθμιση των προσπαθειών. Για να προσφερθεί σε περισσότερους νέους η πραγματική προοπτική να καταστούν πλήρη και συμμετέχοντα μέλη των κοινωνιών τους, χρειαζόμαστε μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για να ανταποκριθούμε στην πρόκληση αυτή. Αυτό απαιτεί την υιοθέτηση μιας συνεκτικής πολιτικής ατζέντας, που θα υποστηρίζεται από το Erasmus+, τις «Εγγυήσεις για τη νεολαία» και τα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ με μεγαλύτερη εμβέλεια, όπως το ΕΚΤ και η ΠΑΝ. Οι εθνικοί και περιφερειακοί πόροι πρέπει να στηρίξουν τις προσπάθειες αυτές, όπου είναι δυνατό.

⁽³⁰⁾ Σε επίπεδο ΕΕ, παρά το διπλασιασμό του αριθμού των δικαιούχων στο πλαίσιο της ΕΕΥ, ο διασυνοριακός εθελοντισμός παραμένει σε μέτρια επίπεδα.